

تاریخ سیاسی ژاپن نوین

حاکمیت داخلی و روابط خارجی

www.ketab.ir

تألیف

شین ایچی کیتاؤکا

KITAOKA Shin-ichi

انتشارات یوہیکاکو

ترجمہ

سعید رضا اتحادی

چاپ اول: ۲۵ آوریل ۲۰۱۱

چاپ چہارم: ۲۰ اوت ۲۰۱۳

شماره مسلسل ۱۰۶۸۵

شماره انتشار ۴۳۹۰

انتشارات دانشگاه تهران

Kitaoka, Shin'ichi, 1948	سرشناسه
کیتانوکا، شین ایچی، ۱۹۴۸-م.	عنوان و نام پدیدآور
تاریخ سیاسی ژاپن نوین حاکمیت داخلی و روابط خارجی/ شین ایچی کیتانوکا؛ ترجمه سعیدرضا اتحادی.	مشخصات نشر
تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۹.	مشخصات ظاهری
۳۱۲ص.	فروست
انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره انتشار ۴۳۹۰.	شابک
978-964-03-0165-4 :	وضعیت فهرست نویسی
فیفا	یادداشت
Nihon Seijishi	موضوع
عنوان اصلی: ژاپن - سیاست و حکومت - ۱۸۶۸م.	موضوع
Japan - Politics and Government - 1868 :	موضوع
ژاپن - روابط خارجی - ۱۸۶۸م.	موضوع
Japan - Foreign Relations - 1868 :	موضوع
اتحادی، سعیدرضا، ۱۳۶۲- مترجم	شناسه افزوده
دانشگاه تهران. مؤسسه انتشارات. University of Tehran. Press	شناسه افزوده
JQ۱۶۳۱ ۱۴۰۰	رده بندی کتب
۹۵۲	رده بندی دیویی
۷۵۲۱۳۴	شماره کتابشناسی ملی

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل های pdf، لوح فشرده، بازنویسی در وبسایت ها، مجله ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می شود و تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است.
(این کتاب با کاغذ حمایتی به چاپ رسیده است.)

عنوان: تاریخ سیاسی ژاپن نوین (حاکمیت داخلی و روابط خارجی)

تألیف: شین ایچی کیتانوکا

ترجمه: سعیدرضا اتحادی

ویرایش ادبی: داوود رضائی

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مترجم است»

بهها: ۹۰۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرش مقدّم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - تارنما: <http://press.ut.ac.ir>

بخش و فروش: تلفکس ۸۸۲۳۸۷۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

مقدمه مترجم	ض
پیشگفتار	ظ
پیشگفتار نویسنده	غ
فصل اول - ویژگی سیاسی ساختار باکوهان	
۱. زاین قرن شانزدهم و غرب	۱
۳. کثرت‌گرایی غرب	۳
۴. تک‌بعدی بودن ساختار باکوهان	۴
۷. مسئله مشروعیت	۷
۸. سهولت سقوط و سهولت یکپارچگی	۸
۹. توزیع صلح	۹
۱۰. روحیه سامورای	۱۰
فصل دوم - تقابل با شوک ناشی از غرب	
۱۳. بخش اول: گشودن یا بستن مرزها؟	۱۳
۱۳. درک زاینی‌ها نسبت به خارج	۱۳
۱۶. توقعات نسبت به رهبری باکوفو	۱۶
۱۸. تأیید معاهده و تعیین جانشین شوگون	۱۸
۱۹. توشی‌اکیرا کاواجی (۱۸۶۸-۱۸۰۱)	۱۹
۲۱. بخش دوم: شورش‌های اواخر دوران باکوهان	۲۱
۲۱. شدت یافتن جنبش «احترام به امپراتور، اخراج اجنبی»	۲۱
۲۳. شکل‌گیری و سقوط اتحادیه‌های برتر باکوفو	۲۳
۲۵. باکوفو در مسیر سقوط	۲۵
۲۶. شروط انقلاب کم‌هزینه	۲۶

۲۹	فصل سوم - تشکیل دولت میجی
۲۹	بخش اول: تأسیس حاکمیت مرکزی
۲۹	به کارگیری نظرات عمومی
۳۰	تمرکز قدرت
۳۲	تمهید اساس قدرت: قوای نظامی
۳۳	تمهید اساس قدرت: امور مالی
۳۵	بخش دوم: شکل گیری «ملت»
۳۵	ایجاد پایگاه اجتماعی ملی: به کارگیری تمدن غرب
۳۷	بسیج انرژی ملت
۳۹	یوکیچی فوکوزاوا (FUKUZAWA Yukichi, 1834-1901)
۴۱	فصل چهارم - دوران انتقادات نسبت به حکومت
۴۱	بخش اول: تمهید روابط با آن سوی مرزها و مخالفت سامورای ها
۴۱	نظم جهانی سنتی و مدرن
۴۲	گفتمان تسخیر شبه جزیره کره
۴۴	پیدایش مخالفان حکومت
۴۴	سیاست مماشات و محدودیت های آن
۴۵	توشی میچی اوکوبو (OUKUBO Toshimichi, 1830-1878)
۴۸	نبرد جنوب غرب (جنگ سی نان)
۵۰	بخش دوم: جنبش آزادی و حقوق مردم
۵۰	گسترش جنبش حقوق شهروندی
۵۱	تغییرات سیاسی سال چهاردهم میجی
۵۳	فراز و فرود جنبش حقوق شهروندی
۵۵	فصل پنجم - شکل گیری نظام مبتنی بر قانون اساسی میجی
۵۵	بخش اول: تصویب قانون اساسی میجی
۵۵	در مسیر تدوین قانون اساسی
۵۷	قانون اساسی جریان پروسی
۵۷	ساختار وابسته به قانون اساسی

۵۸	ویژگی‌های قانون اساسی میجی
۶۰	گفتمان‌های رهبری و عبور از امپراتور
۶۱	هیرو فومی ای‌تو (Hirofumi Itou, 1841-1909)
۶۳	بخش دوم: اقدام‌ها در جهت بازنگری پیمان‌ها
۶۳	مسئله بازنگری پیمان‌ها
۶۵	جنبش جبهه متحد
۶۷	فصل ششم - تثبیت سیاست پارلمانی
۶۷	بخش اول: رابطه هان‌ها و احزاب در مجلس اول
۶۷	شروع سیاست پارلمانی
۶۸	برتری‌گرایی (Chouzen-shugi)
۶۹	جنبه‌های مختلف دوره‌های آغازین پارلمان
۷۱	تغییر محتوای گفتمان آسایش ملت
۷۳	بخش دوم: رابطه احزاب و هان‌باتسو پس از جنگ ژاپن و چین
۷۳	اداره امور پس از جنگ ژاپن - چین
۷۴	تأسیس کابینه وای - هان (اوکوما - ایتاگاکي)
۷۶	کابینه یاماگاتا
۷۷	شکل‌گیری سی یو کای
۷۸	آریتومو یاماگاتا: اعضای مجلس علیا و گروه مشاوران ویژه امپراتور
۸۱	فصل هفتم - جنگ ژاپن - چین، ژاپن - روسیه
۸۱	بخش اول: جنگ ژاپن - چین
۸۱	قلمرو حاکمیتی و قلمرو منافع
۸۲	تقابل ژاپن - چین بر سر چوسان
۸۴	بازنگری پیمان‌ها
۸۵	جنگ ژاپن - چین
۸۶	پیشرفت تجزیه چین
۸۶	اعلام سیاست درهای باز
۸۷	مونه موتسو موتسو (۱۸۹۷-۱۸۴۴)

۸۹	بخش دوم: جنگ ژاپن - روسیه
۸۹	اصلاحات صدروزه و حادثه گیوآدان
۸۹	اتحاد ژاپن - انگلستان
۹۱	جنگ ژاپن - روسیه
۹۵	فصل هشتم - گسترش امپراتوری
۹۵	بخش اول
۹۵	انضمام چوسان
۹۷	بخش دوم: سیاست ژاپن در منطقه منچوری
۹۷	مسئله منچوری و روابط بین الملل
۹۹	آغاز دیپلماسی دلار و نزدیکی ژاپن - روسیه
۱۰۰	شینبی گوتو (۱۸۵۷-۱۹۲۹)
۱۰۲	بخش سوم: جنگ جهانی اول و ژاپن
۱۰۲	انقلاب چین
۱۰۳	بیست و یک درخواست و مخالفت با یوان
۱۰۵	سیاست کابینه ترانوجی درباره چین
۱۰۶	اعزام نیرو به سیبری و وام نیشیهارا
۱۰۹	فصل نهم - توسعه سیاست حزبی
۱۰۹	بخش اول: رابطه هانباتسو - احزاب پس از جنگ با روسیه
۱۰۹	از کابینه ایتو تا کابینه سای تونجی
۱۱۰	دوران کی - ان و هانباتسو
۱۱۲	احزاب در دوران کی - ان
۱۱۴	تاکاشی هارا (۱۸۵۶-۱۹۲۱)
۱۱۶	بخش دوم: رابطه احزاب - هانباتسو در دوره تایشو
۱۱۶	بحران سیاسی تایشو
۱۱۷	احزاب - هانباتسو در دوران جنگ جهانی اول
۱۱۸	شکست گفتمان سه حزب

فصل دهم- همکاری بین‌المللی و سیاست حزبی	۱۲۳
بخش اول: کابینه هارا	۱۲۳
اوضاع پس از مرگ تاکاشی هارا	۱۲۵
بخش دوم: ساختار واشینگتن	۱۲۷
شکل‌گیری ساختار واشینگتن	۱۲۷
فروپاشی ساختار واشینگتن	۱۲۹
دیپلماسی شیده‌هارا و دیپلماسی تاناکا	۱۳۱
بخش سوم: دوران کابینه حزبی	۱۳۳

فصل یازدهم- ظهور نظامیان	۱۳۷
بخش اول: حوادث منچوری	۱۳۷
کاهش توان نظامی و مدرن‌سازی تجهیزات نظامی	۱۳۷
ظهور حلقه نظامی (گونباتسو) در دوره شووا	۱۳۹
حوادث منچوری و خروج از جامعه ملل متحد	۱۴۰
کازوشیگه اوگاکی (۱۸۶۶-۱۹۵۶)	۱۴۲
بخش دوم: حادثه ۲۶ فوریه	۱۴۴
روابط خارجی پس از خروج از جامعه ملل متحد	۱۴۴
کابینه سایتو و کابینه اوکادا	۱۴۶
تقابل جناح‌های سیاسی نیروی زمینی	۱۴۸

فصل دوازدهم- سقوط امپراتوری	۱۵۱
بخش اول: جنگ ژاپن - چین	۱۵۱
تشکیل کابینه هیروتا	۱۵۱
از اوگاکی تا کونونه	۱۵۳
جنگ ژاپن - چین و بسیج عمومی	۱۵۴
نظم نوین آسیای شرقی	۱۵۶
بخش دوم: جنگ ژاپن - آمریکا	۱۵۸
آغاز جنگ دوم جهانی	۱۵۸
پیش به سوی جنگ ژاپن - آمریکا	۱۵۹

۱۶۱	 سقوط امپراتوری
۱۶۲	 کیوشی کیوساوا (۱۸۹۰-۱۹۴۵)
۱۶۵	 فصل سیزدهم- شکست در جنگ؛ اشغال؛ صلح
۱۶۵	 بخش اول: اصلاحات در اوایل دوران اشغال
۱۶۵	 شکست در جنگ
۱۶۷	 اشغال
۱۶۸	 بخش‌هایی از بیانیه پوتسدام
۱۶۹	 خلع سلاح و دموکراسی
۱۷۲	 فرایند سیاسی تحت اشغال
۱۷۵	 بخش دوم: جنگ سرد و ایجاد صلح
۱۷۵	 تغییر در سیاست‌های اشغال
۱۷۶	 به سوی صلح
۱۷۷	 شیکه‌رو یوشیدا (۱۸۷۸-۱۹۶۷)
۱۷۹	 فصل چهاردهم- شکل‌گیری سیاست حزب لیبرال دموکرات
۱۷۹	 بخش اول: رشد بالای اقتصادی
۱۷۹	 شکل‌گیری ساختار ۵۵
۱۸۱	 کابینه کیشی و بازنگری در پیمان امنیتی ژاپن - آمریکا
۱۸۲	 کابینه ایکه‌دا و کابینه ساتو
۱۸۵	 بخش دوم: سیاست حزب جی‌مین
۱۸۵	 توسعه جناح‌های سیاسی
۱۸۷	 دیوان‌سالاری و حزب جی‌مین در تصمیم‌سازی
۱۸۸	 نوبوسوکه کیشی (۱۸۹۶-۱۹۸۷)
۱۹۱	 فصل پانزدهم- تغییرات نظم بین‌المللی و پایان جنگ سرد
۱۹۱	 بخش اول: سیاست ژاپن در دوران «بحران»
۱۹۱	 تغییر روابط بین‌المللی
۱۹۳	 کابینه تاناکا و مسئله سیاست خارجی

مقدمه مترجم

مروری هرچند کوتاه بر کتاب‌های علوم انسانی و درسی تاریخ مدارس ایران به‌خوبی بیانگر این واقعیت است که نه تنها نگاه به شرق جایگاهی در مراحل تحصیلی ندارد، بلکه اندک نگاه و درک موجود خواننده ایرانی به جهان شرق نیز از دریچه نگاه غربی‌ها می‌گذرد. درباره کشور نظیر ژاپن این واقعیت بسیار بیشتر رخ می‌نماید.

با توجه به آشنا نبودن محققان ایرانی با زبان ژاپنی و تصور عامه مردم از دشوار بودن یادگیری خط تصویری و همچنین ورود علوم انسانی و اجتماعی از قلم و تفکر محققان غربی به ایران، در سال‌های متمادی شناخت از ژاپن به سامورای‌های نقش‌آفرین در فیلم‌های آکیرا کوروساوا، انقیاد به سلطه ایالات متحده آمریکا پس از فرود آمدن بمب‌های اتمی بر هیروشیما و ناگاساکی، داستان‌های وهم‌انگیز هاروکی موراکامی و تولیدات صنعتی قابل اعتماد این کشور محدود می‌شد.

در سال‌های اخیر با افزایش تعداد فارغ‌التحصیلان ایرانی که در ژاپن تحصیل کرده‌اند و همچنین افزایش تعداد آشنایان با زبان و فرهنگ ژاپنی، روند بهبود - هرچند اندک - این نگاه آغاز شده است. هرچند باید به این واقعیت اشاره کرد هنوز حجم زیادی از آثار مکتوبی که مربوط به ژاپن هستند و در دسترس خوانندگان قرار دارند، از زبان‌های دیگر (اغلب انگلیسی) به فارسی برگردانده شده‌اند و این خود سبب عدم انتقال صحیح واقعیات فرهنگی و تاریخی این کشور می‌شود.

در زمینه تاریخ سیاسی ژاپن وضع اسفناک‌تر است. تعداد کتاب‌های مربوط به این حیطه از تعداد انگشتان دست نیز کمتر است که جای تأسف فراوان دارد. از بهترین نمونه‌های موجود در این زمینه می‌توان به کتاب «تاریخ تجدّد ژاپن» تألیف هاشم رجب‌زاده اشاره کرد که حق استادی نادیده را بر مترجم کتاب حاضر دارد.

کتاب حاضر که مجموعه دروس ارائه‌شده توسط دکتر کیتاوکا برای دانشجویان خود است، در نخستین نگاه نظر مترجم را به خود جلب کرد؛ چه این کتاب افراد و اتفاق‌هایی را که به نوگرایی (مدرنیاسیون) ژاپن منجر شدند به‌خوبی به رشته تحریر درآورده و یک‌بار برای همیشه برای محققان این واقعیت را آشکار می‌سازد که پیشرفت ژاپن متکی به فرد نبوده است.

به باور مترجم، اساسی‌ترین نیاز محققان ایرانی، گذر از این باور اشتباه است که امپراتور میجی به تنهایی سبب پیشرفت کشور شد و اینکه بیش از این نباید به مقایسه اشتباه امیرکبیر و امپراتور میجی دامن زد. عمیقاً باور دارم که این کتاب با کلیدواژه‌ها و افرادی که به محقق تیزبین معرفی می‌کند، راه صحیح‌تر تحقیق درباره ریشه‌های پیشرفت ژاپن را خواهد گشود.